

דף לב.

עין משפט א.ב.

אה"ע סימן קג סעיף א

א. א. אלמנה מן האירוסין ל אם כתב לה כתובה או מן הנישואין אפי' לא כתב לה, מוכרת שלא בבי"ד לגבות כתובתה, ואינה צריכה הכרזה. ולא שנא אם מוכרת בבת אחת לכל הכתובה או שמוכרת לחלק ממנה, אבל צריכה ג' הדיוטות בקיאים ב בשומת קרקע, ודווקא לעיקר ותוספת אבל לנדוניא שהוא כחוב בעלמא, בעינן בי"ד מומחין.

ב. מכרה בינה לבין עצמה שוה בשוה ב מכרה קיים, וי"א דאינו מכר.

עין משפט ג.

ח"מ סימן רפא סעיף ג

ג. ג. מצא פרה ברשות הרבים אם עומדת צ בר"ה חייב להחזיר. היתה רועה בעשבים או ברפת שאינה משתמרת ואינה מאבדת לא יגע בה שאין זו אבידה.

הגה: י"א דאם הרפת חוץ לתחום חייב להחזירה.

כ. כתובות צ"ז ע"א. ובמציעא ל"ב ע"א.

ל. דרך הלכה דרק אם כתב לה, כמבואר בשו"ע סי' נ"ד סעיף ו'.

מ. וטעם הדבר, כדי שלא תתבזה אשתו בבי"ד. ומ"מ בעי שבועה לפני שתמכור, כ"כ הח"מ.

נ. ואפי' אחד מומחה ביניהם לא בעי, כ"כ הב"ש בשם הר"ן.

ס. ולאחר תקנת הגאונים דאף במטלטלין, הא דנקט קרקע לאו דוקא דאף במטלטלין צריך ג' בקיאים בשומתם. ח"מ.

ע. מלשון המ"מ יראה דאף נצ"ב גובה, וטעם הדבר שלא תתבזה בבי"ד, ח"מ.

פ. כ"כ המגיד, דלא אמרו ג' אלא לכתחילה.

צ. ממשנה שם ל"ב ע"א. ועומדת בר"ה נראה שהיא תועה ובודאי תברח משם וע"כ חייב להחזיר. סמ"ע ס"ק ט'.

עין משפט ד. חו"מ סימן ערב פעיף ב

ב. היה כהן והבהמה רובצת בין הקברים אינו מטמה לה ק.

עין משפט ה. חו"מ סימן רסו פעיף ה

ה. אמר לו אביו אל תחזיר האבידה הרי זה לא ישמע לו ר.

יו"ד סימן רמ פעיף טו

טו. יז. אמר לו אביו לעבור על דברי תורה בין מצות עשה או לא תעשה ואפי' מצוה של דבריהם ש לא ישמע לו.

עין משפט ו. חו"מ סימן ערב פעיף ד

ד. פרק וטען ואח"כ נפלה חייב לפרוק ולטעון אפי' מאה פעמים שנאמר "עזוב תעזוב" וכן "הקם תקים", לפיכך צריך ללכת איתו עד פרסה ת, אא"כ אומר לו בעל המשא שאינו צריך לו.

עין משפט ז. חו"מ סימן ערב פעיף ז

עין לעיל דף לא. עין משפט פ

עין משפט ט. חו"מ סימן רסא פעיף ג

עיין לעיל עין משפט ג

ק. ממשנה בב"מ ל"ב ע"א, ונלמד ממכילתא במשפטים פרשה כ' מדכתיב וחדלת מעזוב לו, ודרשו חז"ל פעמים שאתה מתעלם. סמ"ע ס"ק ה'.

ר. אפי' שבאותו זמן אמר לו שיעשה לצורכו איזה דבר ולא יחזיר, אפ"ה לא ישמע לאביו וחייב להחזיר האבידה. סמ"ע ס"ק ט'.

ש. ואם האב ציוה שלא יאמר קדיש על אמו כיון שהוא חי ומקפיד על הבן שלא יאמר קדיש, כתב הברכי יוסף שיש לדון שאמירת קדיש אינו אפי' בגדר מצוה מדבריהם דהוא מנהג בעלמא, ברכי יוסף.

ת. ממשנה בב"מ ל"ב ע"א, וברייתא שם ל"ג ע"א. והטור גרס עד מיל וכנראה שהגירסא שלו בגמ' היה עד מיל. סמ"ע ס"ק ח'. והב"ח כתב דטעות סופר בטור. ש"ך ס"ק א'.

עין משפט כ.

הו"מ סימן ערב פ"ה ו

ו. מצוה לפרוק עמו בחינם אבל לטעון בשכר א שזו מצוה ונוטל שכרו, וכן בשעה שמדדה עמו ומלווה אותו עד פרסה נוטל על זה שכר ב.

דף לב:

עין משפט א.

הו"מ סימן ערב פ"ה א

א. מי שפגש חבירו בדרך ובהמתו רובצת תחת משאה אפי' היה עליה יותר מכדי משאה הרי זה מצוה לפרוק מעליה ב שנאמר "עזוב תעזוב עמו". ולא די במה שפרק ממנה אלא יקים ד עמו ויחזור ויטעון משאו עליה, שנאמר "הקם תקים עמו". ואם הניח חבירו נבהל ולא פרק ולא טען ביטל מצות עשה של "הקים תקים עמו" ועבר על לא תעשה שנאמר "לא תראה את חמור אחיך" וכו'.

עין משפט ב.ג.

הו"מ סימן ערב פ"ה ט

ט. היתה הבהמה של ישראל והמשא של הגוי חייב לפרוק ולטעון משום צער ישראל. אבל בהמת גוי ומשאו אינו חייב ליטפל בה בטעינה אלא משום איבה, ובפריקה חייב ה מ"מ משום צער בעלי חיים.

- א. ממשנה שם ל"ב ע"א ופסק כת"ק. ואפי' על זמן ההליכה לפרוק יש לו שכר. סמ"ע ס"ק י"א.
- ב. מימרא דרבה בר בר חנה שם ל"ג ע"א.
- ג. רמב"ם פ"ג מהלכות רוצח ושמירת נפש הלכה א'. ממציעא ל"ב ע"א במשנה. וכרבנן דאפי' היה עליה יותר ממשאה חייב לפרוק מעליה.
- ד. פירוש, כשהוא רובץ תחת משאו מחמת שניתק המשא ממקומו שהניחו מתחילה ע"ג החמור, ולכן יפרוק המשא מאותו מקום ויחזור ויטענו על גב החמור במקום שרגילין להניח בו המשא. סמ"ע ס"ק ג'.
- ה. מברייתא שם וכך פירש בבאר הגולה דברי השו"ע. ומ"מ בפריקה בבהמת גוי הגם שחייב משום צער בע"ח יכול לקבל שכר. ואם הוא זקן ואינו לפי כבודו אפי' בפריקה פטור אף דצער בע"ח דאורייתא. סמ"ע ס"ק ט"ז.

עין משפט ד. חו"מ סימן ערב פעיף ה

ח. בהמת גוי והמשא של ישראל, אם היה הגוי מחמר אחר בהמתו אינו חייב לטעון עמו אבל לפרוק משום צער בע"ח דאורייתא חייב גם בשל הגוי¹. ואם אין הגוי מחמר אחרי בהמתו חייב גם לטעון² משום צער ישראל שהמשא שלו.

עין משפט ה. חו"מ סימן ערב פעיף ט

עיין לעיל עין משפט ב.ג.

עין משפט ו.ז. חו"מ סימן ערב פעיף ח

עיין לעיל עין משפט ד

עין משפט ז. חו"מ סימן ערב פעיף י

י. פגע בשנים אחד רובין תחת משאו ואחד כבר פרק מעליו המשא ולא מצא מי שיטעון עמו, מצוה לפרוק תחילה משום צער בעלי חיים³.

כמה דברים אמורים כששניהם אוהבים או שונאים שלו אבל היה אחד מהם אוהב והשני שונא מצוה לטעון עם השונא תחילה כדי לכוף את יצרו הרע.

הגה: ודוקא בשונא בעלמא שלא עשה איסור, אבל בעשה איסור⁴ ושונא אותו משום שעבר עבירה אין צריך לטעון עמו⁵ כדי לכוף יצרו שהרי יפה

1. כך פירש הסמ"ע דברי הרמב"ם והשו"ע. סמ"ע ס"ק י"ב.

2. ומיהו בכה"ג מותר לקבל שכר על הטעינה אם אין הגוי מחמר אחרי בהמתו. סמ"ע ס"ק י"ג.

3. מברייתא שם ל"ב ע"ב הדין והטעם.

4. היינו בראה בו דבר ערוה ביחידות שמצוה לשנאותו, כך הוא בנ"י שם בסוגיא.

5. פירוש להקדימו, אלא יפרוק תחילה משום צער בע"ח, וכ"כ הסמ"ע בס"ק י"ח. וזה שלא כדעת הרמב"ם בפ"ג מרוצח הלכה י"ד שאפי' בזה כתב שמצוה להקדימו לשונא זה. וכך דעת מר"ן השו"ע.

והב"ח פסק דאף בשונא שעשה איסור צריך להקדימו, כרמב"ם ומר"ן השו"ע. ש"ך ס"ק ב'.

עושה ששונא אותו.

עין משפט ט.

הו"מ סימן ערב סעיף יא

יא. השונא שמדברת בו התורה בישראל הוא ^ב, והגם שהפסוק אומר "לא תשנא את אחיך בלבבך" אמרו חז"ל בראהו לבדו שעבר עבירה והתרה בו ולא חזר, הרי זה מצוה לשנאותו עד שיעשה תשובה. והתורה הקפידה על נפשות ישראל בין רשעים בין צדיקים מאחר שהם נלזים אל ה' ומאמינים בעיקר הדת שנאמר אמור אליהם חי אני נאום ה' אלהים אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשובו מדרכו הרעה וחייה. וע"כ מצוה לטעון ^ל ולפרוק עמו.

כ. מברייטא ב"מ ל"ב ע"ב, ובפסחים קי"ג ע"ב והקשה בכסף משנה שם אי אמרת צער בע"ח דאורייתא מה לי שונא גוי או ישראל ותירץ דנפ"מ דבגוי מחוייב משום צער בע"ח מ"מ בשכר, לא כן בישראל דבחנם וכמו שכתבו התוס' בב"מ שם ד"ה מה. והב"ח כתב דמה שקימ"ל צער בע"ח דאורייתא אפי' בשל גוי דוקא כשאין הגוי שם אבל כשהוא שם אינו מחוייב, וכנראה עד שיתן לו שכר. ש"ך ס"ק ג'.

ל. והקשה בכ"מ ד"כי תראה חמור שונאך" מדבר בפריקה כמו שכתוב "רובץ תחת משאו" אבל בטעינה לא כתוב שונא ומהיכן א"כ שזו מצוה לטעון גם לשונא. ותירץ, מכיון שהפסוק הוה שונא לאוהב בפריקה ה"ה בטעינה.